

7. Петришина Т. Ю. Вплив особистості вихователя на формування творчих здібностей у дітей дошкільного віку. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами: збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 17-18 листопада 2021 р. за заг. ред. О.П. Демченко. Вінниця, 2021. Вип. 4. С. 561–564.*
8. Тодосієнко Н. Л., Мальов С. В. Формування естетичного сприймання дітей засобами творчої діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. *Науковий журнал «Молодий вчений» №5.2 (57.2), 2018. С. 107–111. URL: <http://molodyvcheny.in.ua>*
9. Шмаль Д. В. Творча діяльність педагога в контексті реалізації завдань наступності й перспективності дошкільної та початкової освіти. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції 22-23 квітня 2021 р. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С. 36–39.*

К.Подольська,

здобувач ОС «бакалавр»

Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

K. Podolska,

bachelor's student

VinnytsiaMykhailoKotsiubynskiy
State Pedagogical University

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

THE LATEST TECHNOLOGIES IN ART EDUCATION: THEORY AND PRACTICE

Анотація. У статті описані теоретичні та практичні аспекти новітніх технологій та засобів навчання, які застосовуються майбутніми вчителями в закладах загальної середньої освіти у мистецькій галузі. Визначені педагогічні умови готовності майбутніх вчителів до застосування новітніх технологій у мистецькій освіті.

Abstract. The article describes the theoretical and practical aspects of the latest technologies and teaching tools used by future teachers in general secondary education institutions in the field of art. Pedagogical conditions for the readiness of future teachers to use the latest technologies in art education are defined.

Ключові слова: мистецтво, мистецька діяльність, новітні технології

Keywords: art, artistic activity, latest technologies

Актуальність проблеми. Кожен молодий педагог, який тільки починає свій шлях у педагогічній діяльності постає перед питанням, яке потім переростає в частину його професійного розвитку: Як навчати? та Як навчитися?. Посилаючись на ці питання, педагог починає вивчати та застосовувати в своїй практиці різноманітні методи та засоби навчання. За цими пошуками стоять декілька задач: як організувати процес навчання, щоб він був продуктивний, сучасний, творчий та ефективний.

Сучасність вимагає від педагога постійно навчатися та засвоювати нові технології та засоби навчання, перетворювати навчальний процес в захоплюючий синтез навчання та самоосвіти, формування мотивації до навчання та навчального інтересу у учнів. Реформування освіти України в напрямку інтеграції в європейський освітній простір передбачає розробку та впровадження інноваційних освітніх систем і технологій мистецтва. Згідно Закону України «Про освіту» ст. 51. серед професійних компетентностей педагога закладу загальної середньої освіти є практичні вміння застосування сучасних методів і технологій навчання в мистецькій галузі.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблемою розробки та впровадження в навчальний процес інноваційних технологій була висвітлена у працях Т. Ільїної, М. Кларіна, В. Беспалько, Н. Самохіної, О. Падалки, Д. Левітес.. Щодо підходів, які визначають поняття «інновація», то вони представлені у працях І. Дичківської, А. Власова, Т. Берестова, І. Підласого; поняття «педагогічна технологія» - у працях А. Хуторського, В. Орлова, Г. Селевко, О. Пехоти, П. Щедровицького. Дидактичні та психологічні аспекти впровадження новітніх інноваційних технологій у навчальний процес були досліджені Л. Лук'яною, М. Махмутовою, В. Гузеєвою, В. Горшковим, А. Вербицькою, Л. Занковою. Принципи й методичні засади використання інноваційних технологій у мистецтві досліджені у працях В. Шульгіної, О. Гончарової, Г. Шевченко, О. Отич, О. Янкович. Предметом дослідження шляхів впровадження в уроки музичного мистецтва інноваційних технологій є праці Л. Гаврилової, Л. Арістової, Л. Масол, Питанням підготовки вчителів музичного напрямку до впровадження новітніх інноваційних технологій у процес розвитку музичної освіти школярів розроблені у дослідженнях В. Міщанчук, А. Бондаренко, А. Козир, В. Лабунця, К. Завалко, Л. Ліхницької, Т. Турчин.

Аналіз науково-методичної діяльності дослідників, вказує на те, що використання сучасних та інноваційних технологій навчання музики школярів має багато переваг, а саме збільшення мотивації до навчання, оптимізація навчального процесу, розвиток творчих здібностей школярів, можливість використання у роботі індивідуального підходу для їх музичного розвитку, формування компетентності вчитися протягом життя. Увагу вчених до проблеми використання інноваційних технологій навчання на уроках музичної освіти супроводжується недостатньою розробкою методичного забезпечення та супроводу.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні методики впровадження інноваційних технологій та засобів навчання на уроках мистецтва в сучасній школі.

Спираючись на доступ до мережі інтернет сучасний педагог має доступ до ознайомлення та застосування на практиці інноваційних технологій та засобів

навчання у мистецькій освіті, він обов'язково має застосовувати їх для організації ефективного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти.

Поняття «інновації» у 1930-х роках увів австрійський учений І. Шумпетер. Він чітко відокремив поняття «винахід» (відкриття нового технічного знання) від «інновації» (практичного застосування нового знання на виробництві). Під інновацією науковець розумів «зміну з метою запровадження і використання нових різновидів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організації в промисловості» [44, 87]. Тому під терміном «інновація» вчені розуміють об'єкти впровадження інновацій, а основною функцією інноваційної діяльності є процес змін.

Реалізація інноваційної освіти вимагає від педагога широкого спектру професійних навичок, що гарантує готовність використовувати інноваційні підходи у професійній діяльності. Викладач повинен знати сучасні інноваційні технології навчання, досягнення науки та здобутки авторів, що працюють у цій галузі, а також методи їх впровадження в навчальний процес.

Є багато новітніх технологій, які можна застосовувати у процесі навчання на уроках музики. Основні з них інноваційні інформаційно-комунікативні технології можна використовувати як під час засвоєння нових знань, так і під час використання вже засвоєних знань, умінь і навичок. Провідними принципами застосування інноваційних технологій на уроках музичного мистецтва є принцип історизму, гуманізму, системності, науковості, варіативності, індивідуальності, неповторності і самоцінності учня, його реалізації у всіх видах музичної діяльності [5, 112].

Завдяки використанню інформаційних технологій при вивченні нотної грамоти можна диференціювати рівень складності навчального матеріалу. Такий підхід до навчання сприяє мотивації учнів. У процесі створення вокально-хорового та інструментального музикування вчитель музики може використовувати комп'ютерні засоби навчання для кожної дитини (налаштування п'яв інструмент, відеозапис пісні та партитури, аудіо-запис вокальної партії, відео-запис гри (аплікація) на дитячому інструменті).

Одну із важливих ролей у музичній освіті посідають інноваційні сугестивні технології навчання молодших школярів та старших класів. Шляхи використання інноваційних сугестивних технологій розкрито в дослідженні В. Міщанчука. Науковець довела, що використання сугестивного впливу у педагогіці змінює традиційні підходи до побудови навчального процесу, сприяє утворенню позитивного емоційного фону для встановлення взаємної творчої діяльності між учнем і вчителем, кращого оволодіння матеріалом, розкриття внутрішнього потенціалу особистості. Цінність застосування інноваційних сугестивних технологій у процес мистецької музичної освіти полягає в тому, що вони допомагають розкрити резервні можливості дитячої особистості [4, 123].

За словами В. Міщанчука, використання різноманітних варіантів сугестивних впливів сприяє розвитку уяви та фантазії, музично-творчих здібностей. Володіння вчителя музичного мистецтва різними методами та засобами сугестивного впливу

створює комфортний, емоційно та психологічно сприятливу атмосферу для навчання, дає змогу розкрити внутрішні можливості кожного учня. Створення приємного середовища сприяє вдосконаленню трудових навичок учнів та глибшому зануренню у світ музичної творчості. Використання сугестивних навичок у музичних виступах школярів базується на інтеграції свідомих і несвідомих доменів особистості та перетворює навчальну програму на позитивний досвід шляхом підвищення мотивації студентів у отриманні знань, умінь і навичок творчої взаємодії. Для реалізації сугестивних впливів вчителі музики повинні вміти добирати відповідні засоби, форми, методи та знання інформаційного простору впливів.

Ще однією новітньою технологією є мультимедійна. Було доведено, що важливим фактором застосування цієї технології у навчанні є поєднання різних типів інформації, а саме традиційних до яких належать ілюстрації, таблиці, текст, оригінальних - мова, музика, фрагменти відеофільмів, анімація.

Візуалізація змісту у сфері освіти здійснюється за допомогою технологічних пристроїв, які поділяються на основні та спеціальні. Основними вважаються комп'ютери, монітори, клавіатури, мишки, трекболи, планшети, світлові ручки, тачскріни, тачпади, ігрові маніпулятори - джойстики, гейм-пади. Все частіше на уроці застосовують графічні планшети – це пристрої, які завантажують графічні зображення на комп'ютер. ТВ-тюнери, компакт-диски, графічні прискорювачі, звукові плати, акустичні системи входять до спеціальних мультимедійних засобів навчання. Загалом до мультимедійних систем відносяться: телевізор, відеопроєктор, DVD тощо. Уроки музики у освітніх закладах із мультимедійним супроводом забезпечують формування в учнів мотивації до досягнення освітніх цілей, ефективне формування елементарних навичок та засвоєння знань.

Успішна навчальна діяльність музичного керівника не можливо без оволодіння предметними знаннями, педагогічними вміннями, проектних, інформаційних та діалогових технологіями. Використання діалогових технологій на уроках музичного мистецтва поглиблює усвідомлення учнями художнього змісту музичних творів, сприяє цілісному розумінню музики як явища культури. За допомогою діалогового спілкування вчитель визначає особистісно-ціннісне ставлення учня до музичного мистецтва та допомагає кожній дитині розкрити свій потенціал. Педагогічне спілкування у формі діалогу стимулює інтерпретаційну діяльність учнів, а також сприяє вираженню їхньої здатності до рефлексії в процесі навчання мистецтву.

Важливою інновацією в загальній мистецькій освіті є інтеграційні технології навчання, дидактична основа якої базується на інтеграції елементів змісту освітньої сфери. Комбінація їх структурних елементів, групування, різноманітне поєднання забезпечують комплексне засвоєння знань шляхом переосмислення традиційних прийомів навчання музичного мистецтва та формування нових знань. Як зазначає Л. Масол, «це відбувається завдяки інтегративним технологіям – кількісному збільшенню та якісному збагаченню порівнянь, аналогій, стимулюванню міжсенсорних асоціацій, розширенню діапазону художньо-естетичних узагальнень тощо. Таким чином, змістова інтеграція стимулює процесуальну інтеграцію» [1].

У загальній музичній освіті широко використовується технологія інтегрованої мистецької освіти на основі компаративного аналізу, а саме порівняльного методу, який використовується в процесі дослідження споріднених елементів. Так, будь-яке порівняння може виявити ознаки та риси, які потребують спеціального аналізу.

Художньо-інтегративні технології поділяють на три основні групи:

- духовно-світоглядна інтеграція (здійснюється за спільною темою, пов'язаною з відображенням різних сторін життя в усіх видах мистецтва);
- естетико-мистецтвознавча інтеграція (здійснюється на основі споріднених художніх понять (жанр, концепція, мова, стиль));
- комплексна інтеграція (одночасне поєднання кількох видів інтеграції).

Ефективною сучасною технологією навчання музичного мистецтва в школі є інтерактивна технологія. Метою використання інтерактивних технологій у загальному музичному навчанні є набуття учнями міжкультурних навичок: навичок спілкування, партнерства у творчій діяльності, оволодіння складними та комплексними навичками. У музичній освіті інтерактивні технології навчання активізують комунікативний процес. Ця технологія спрямована на розвиток здатності спостерігати й аналізувати зміст музичного твору.

У музично-педагогічних предметах школярів найефективнішими залишаються ігрові художньо-педагогічні технології. Згідно з переконаннями вчених, ігри створюють в учнів «рефлекси свободи», оскільки рішення приймаються самостійно через інтуїтивне пізнання. На уроках у формі імітаційних ігор учні навчаються через контакт, співпрацю та взаємодію. Таким чином формується почуття співучасті та емпатії. Технологію можна використовувати для різних форм навчання ігор, таких як хореографія (пластичне інтонування, хореографічні фантазії, танцювальні ігри) та п'єси (режисура, драматизації, пантоміма). Цей вид діяльності значно активізує учнів і сприяє психологічному розкріпаченню, розкриттю творчих здібностей та творчого потенціалу. Особливої актуальності на заняттях з учнями середньої та старшої школи набуває використання комп'ютерних ігор (художньої основи), ділових і рухливих ігор.

Здійснивши ґрунтовний аналіз основних підходів до визначення сучасних інноваційних технологій навчання музичного мистецтва в школі, можна сказати, що у інноваційних технологіях є новизна, яка ефективно змінює стиль професійної діяльності вчителя музичного мистецтва, створює удосконалені освітні педагогічні технології, методи, форми, засоби розвитку особистості, організації музичного виховання та виховання учнів. Серед існуючих технологій у освітньому просторі вимагають доцільного впровадження у навчальний процес і такі інноваційні технології, як особистісно орієнтована технологія навчання, інтерактивна технологія, евристична технологія, технологія ігрової художньо-педагогічної освіти, технологія інтегрованої мистецької освіти, інформаційно-комунікаційні технології, мультимедійні технології, сугестивні технології тощо. Для впровадження сучасних інноваційних технологій на музичних заняттях у закладах загальної середньої освіти вчителям необхідно самовдосконалюватись та отримувати нові знання з теорії та

методики музичного виховання. Лише за такої умови застосування інноваційних прийомів у музичному мистецтві на активну творчість співпраці між вчителем та учнями.

Література

1. Масол Л. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М. Масол, [О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко].— Х. : Веста:Видавництво «Ранок», 2006.— 256 с.
2. Мар'євич Н. К. Музично-ігрова діяльність молодших школярів: розвивальновиховний потенціал у контексті інноваційних підходів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. Випуск 17. Київ – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 493 с.
3. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / За ред. О. Пехоти. К : 2002.
4. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К. : Освіта України, 2008. 274с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2002. 270 с.

А. Поплавська,

здобувач ОС «бакалавр»

Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

A. Poplavska,

bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi

State Pedagogical University

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN ART LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) на уроках мистецтва в початковій школі. Зазначено переваги використання ІКТ. Виокремлено основні функції ІКТ. Наведено приклади програм та додатків, які дозволяють урізноманітнити та мотивувати учнів до діяльності на уроці мистецтва в Новій українській школі.

Abstract. The article substantiates the necessity of using information and communication technologies (ICT) in art lessons in primary school. The advantages of using ICT are indicated. The main functions of ICT are highlighted. There are examples of programs and applications that allow you to diversify and motivate students to work in an art class at the New Ukrainian School.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), уроки мистецтва, програми, додатки, мотивація до діяльності, функції ІКТ.